

Een fragment van een bronzen speerpunt te Lovendegem (O.-VI.)

Guy De Mulder¹ & Peter Deceuninck²

1. Vondstomstandigheden

Tijdens een prospectie door een van de auteurs (P.D.) in de omgeving van Lovendegem werd op een geploegde akker een fragment van een bronzen speerpunt ontdekt. Deze vondst werd gedaan in een zone in de omgeving van de Vijverstraat en de Brugse Vaart, ten zuiden van de dorpskern. Ten oosten van de site stroomt de Oude Kale. Het Schipdonkkanaal is verder verwijderd naar het westen. Het terrein is een uitloper van een zandige rug. De bodem in deze zone is te omschrijven als matig droge zandgronden.

2. Beschrijving

De speerpunt is tamelijk zwaar beschadigd (fig.1). Enkel een gedeelte van het blad werd teruggevonden. De punt ontbreekt evenals de huls van de speerpunt. Het blad was oorspronkelijk waarschijnlijk ovaalvormig. Het bewaarde deel is 4,6 cm lang. De breedte bedraagt maximaal 2,2 cm en minimaal 0,9 cm. Het gewicht van dit fragment bedraagt 12 gr. Aan een zijde zijn recente 2 inkepingen merkbaar, waarschijnlijk het gevolg van schade door een ploeg of een ander landbouwwerktuig. Het patina heeft overwegend een vuilgroene tot vuilbruingroene kleur met plaatselijke sporen van bronsrot. Aan een zijde vertoont de nerf en de randen een min of meer glanzende donkergroene tot groenzwarte kleur.

3. Archeologische context

Deze vondst is niet de enige metaalvondst in de regio. De meerderheid van de gekende bronzen in Oost-Vlaanderen is afkomstig uit baggerwerken in de Schelde, vooral op het einde van de 19^{de} en het begin van de 20^{ste} eeuw (Verlaeck 1996). In het gebied van de Kalerivier zijn echter ook enkele vondsten gedaan. Tijdens het graven van het Schipdonkkanaal kwam in 1847 200 m stroomafwaarts van de brug te Merendree een speerpunt en een sierspeld met schijfvormige kop aan het licht. Beide objecten worden gedateerd in de midden – late bronstijd (Verlaeck 1993: 165-168; id. 1996: 17 & 26-27). In 1965 werd een tweede bronzen ovaalvormige speerpunt gevonden in de moerassige omgeving van de Oude Kale in de gemeente Landegem (Bourgeois et al. 1998: 17-18). Het patina van deze oudste vondsten wijst er duidelijk op dat deze afkomstig zijn uit natte contexten, waarin ze oorspronkelijk zijn gedeponneerd.

Deze nieuwe speerpunt is nu al het vierde bronzen object in de regio. Het eerder groene patina en de sporen van bronsrot wijzen in eerste instantie echter niet op een vroegere depositie in natte context, maar zou eerder een depositie in droge omstandigheden suggereren. Dit blijkt ook uit de bodemomstandigheden, namelijk matig droge zandgronden. Speerpunten in dergelijke vondstcontexten zijn echter minder bekend in de Scheldevaai. Wapens worden eerder in de rivieren aangetroffen. Gezien de vondstomstandigheden (prospectievondst) is het ook niet uit te sluiten dat de speerpunt ooit wel in een natte context is gedeponneerd was, maar nu door langdurig contact met de buitenwereld een compleet ander uitzicht heeft gekregen.

¹ Universiteit Gent, Vakgroep Archeologie en Oude Geschiedenis, Blandijnberg 2, 9000 Gent, Guy.Demulder@UGent.be.

² Golfaan 83, 9830 Sint-Martens-Latem.

Het bronsrot is eventueel te wijten aan een combinatie van bemesting en/of zure regen effecten³.

De jarenlange luchtfotografische prospecties van de universiteit Gent in de regio hebben een grote hoeveelheid aan informatie over circulaire bronsijdmonumenten in het gebied opgeleverd (Bourgeois J. et al. 1999). In de ruime omgeving van de vondst zijn een aantal grafvelden uit de bronsijd gekend. De dichtstbijzijnde site is de necropool aan de Brouwerijstraat. Vier enkelvoudige circulaire structuren zijn er geattesteerd (Bourgeois et al. 1999: 77-78). Twee monumenten werden via behulp van een aantal proefsleuven gecontroleerd. De eerste had een diameter van ongeveer 30 m, de tweede maar 10 m (Semey & Vanmoerkerke 1986).

Deze nieuwe vondst is in samenhang met de oudere gekende bronzen en de luchtfotografisch ontdekte grafheuvels een verdere indicatie van het belang van de Kalevallei tijdens de bronsijd.

Bibliografie

BOURGEOIS J., DE CLERCQ W., DE MULDER G., MEGANCK M. & VERLAECKT K., 1998. Het Land van Nevele in de metaaltijden, *Vobov-Info*, 47: 13-23.

BOURGEOIS J., MEGANCK M., SEMAEY J. & VERLAECKT K., 1999. *Cirkels in het land. Een inventaris van cirkelvormige structuren in de provincies Oost- en West-Vlaanderen III*, Gent (Archeologische Inventaris Vlaanderen. Buitengewone reeks, 7).

SEMEY J. & VANMOERKERKE J., 1986. Lovendegem (O.-Vl.): Brouwerijstraat, *Archeologie*, 2: 88-89.

VERLAECKT K., 1993. Poging tot reconstructie van een archeologische odyssee. Oost-vlaamse bronzen in de verzamelingen van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, *Bulletin van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis*, 64: 163-195.

VERLAECKT K., 1996. *Between river and barrow. A reappraisal of Bronze Age metalwork found in the province of East-Flanders, Belgium*, Oxford (British Archaeological Reports. International Series, 632).

³ Tijdens het jarenlange onderzoek van de archeologische site te Velzeke is vastgesteld dat in de laatste jaren de bewaringskwaliteit van het bronsmateriaal sterk is afgenomen op de bewerkte landbouwpercelen in vergelijking met de jaren 1990. Er is echter nog geen specifiek onderzoek gebeurd naar de exacte reden, maar milieu-effecten als overbemesting en zure regen zijn niet uit te sluiten.